

глядові органи зобов'язані були депортувати іноземних громадян, які не мають належним чином оформлених дозволів на проведення богослужбової діяльності, з України. Будучи відлученими від церкви, вказані іноземці не мають права на будь-які священнодійства, а тим більше утворювати на українських теренах під себе якісь нові релігійні структури».

Відтак вимагаємо від начальника головного управління Державної міграційної служби України у Львівській області вчинити негайно дії, які передбачені законодавством України і вимогами судових ухвал, порушників права перебування на території України, зокрема Догнала, Шпіржіка, Оберхаузера та 23 осіб, колишніх монашок, і видворити за межі Української Держави.

ГРОМАДЯНСЬКЕ І ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СВОБОДИ МІСІОНЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. НАУКОВО-ЕКСПЕРТНИЙ МАТЕРІАЛ.

Україна – країна свободи світоглядів і віросповідань. Конституція країни (ст. 35) забезпечує її громадянам не тільки право сповідувати будь-яку релігію, а й свободу релігійної діяльності, забороняє обов'язковість якоїсь однієї з релігій шляхом визнання її державною. В утверджуваному в Україні громадянському суспільстві кожний її громадянин є суверенним. У відповідності із Законом про свободу совісті та релігійні організації (ст. 3) він вільний приймати чи змінювати релігію за своїм вибором. Кожний громадянин має право виражати і вільно поширювати свої релігійні переконання. «Ніхто не може встановлювати обов'язкових переконань і світогляду. Не допускається будь-яке примушування при визначенні громадянином свого ставлення до релігії..., до участі або неучасті в богослужіннях, релігійних обрядах і церемоніях, навчання релігії». Таким чином, проголошуючи право на свободу віросповідань, свободу релігієвибору, Українська держава, якщо вона вважає себе демократичною і претендує такою ввійти в Об'єднану Європу, зобов'язана створити умови для функціонування на своїй території різним релігіям.

Вона повинна прийняти закони історії, згідно з якими нічого вічного на світі немає, на зміну старому завжди приходять нове, а відтак не консервувати різними своїми законодавствами лише так звані традиційні релігії. Як сказав філософ, традиції минулих поколінь як кошмар тяжіють над умами живущих. Громадянське суспільство плюральне. Воно надає своїм громадянам не тільки свободу релігієвибору, а й повну свободу функціонування різноманіття конфесій з метою забезпечення їх суверенності.

Оскільки в Україні Церква відокремлена від держави, то остання не повинна якимсь чином визначати і регламентувати релігієвибір своїх громадян, зокрема сприяти виживанню відмираючих традиційних вірувань чи спільнот. Традиційні Церкви самі повинні працювати на свого прихожанина, а не чекати, що це за них зробить держава, включаючи у свої закони антидемократичні статті, що обмежують діяльність одних і сприяють діяльності інших релігійних спільнот. Приклад Галичанського регіону, де громади нових релігійних течій становлять лише 1% від загальної кількості релігійних спільнот (в Подніпров'ї і Сході – від 10 до 20%) говорить про багато чого. Доля конфесій – в їх руках.

Демократична держава має бути гарантом свободи світоглядного вибору, свободи

віросповідань, а не засобом підтримки і утвердження якихось окремих релігійних течій чи церков. Останні в умовах свободи совісті самі мають думати про утримання і поповнення своїх парафіян.

Гарантована Конституцією України, її законодавством свобода релігії і віросповідань певною мірою сприяла активному „наповненню” країни великою кількістю місіонерів і місій різних зарубіжних релігійних центрів. В останні роки в Україну в середньому щорічно прибувало понад 2,3 тисячі представників із понад 350 різних зарубіжних релігійних центрів. Очевидним є той факт, що саме за допомогою місіонерів і місій була створена більшість нині діючих в Україні нетрадиційних релігійних течій. Це породило різноманіття складних суспільно значимих проблем. Найбільш гострою серед них була проблема співвідношення традиційних і нетрадиційних релігійних спільнот, діяльності в правовому полі країни закордонних місій і місіонерів, питання їх правового статусу.

У відповідності з прийнятим Верховною Радою України в квітні 1991 року Законом «Про свободу совісті і релігійні організації» (статті 7 і 10) релігійні управління і центри мають право створювати місіонерські товариства (місії). Закон визначає і мету місій як специфічних релігійних організацій – поширення віровчення.

Реєструючи Статут релігійної місії, держава бере на себе зобов'язання щодо неї: визнавати, гарантувати і захищати її права, створювати умови для її діяльності як повноправного суб'єкта правових відносин.

Зарубіжні місії, що діють на території України, питання свого утворення і діяльності вирішують на основі домовленостей між їх зарубіжним релігійним центром і державним органом України у справах релігій (ст.9). Зарубіжний релігійний центр у відповідності з такою домовленістю може створювати в Україні своє регіональне представництво з підпорядкуванням йому такого структурного підрозділу, яким є місія або місіонерське товариство. Останні діють, дотримуючись законодавства України, на підставі власних статутів (положень), що реєструються в такому ж порядку, як і місії, що створюються релігійними управліннями, центрами «місцевого походження» (ст.13.14).

Закон не визначає якісь відмінності між зареєстрованими місіонерськими організаціями місцевого або зарубіжного походження, традиційної або нетрадиційної направленості.

Вони мають однаковий правовий статус, рівні у своїх правах, обов'язках і відповідальності, а також і в залежних від держави умовах повноти їх функціональної діяльності і релігійної самоактуалізації.

Що стосується роботи в Україні місіонерів - представників зарубіжних релігійних центрів, то тут варто зауважити, що їх перебування і діяльність регулюється прийнятим пізніше (в грудні 1993 року) спеціальним положенням-доповненням статті 24 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації». В цьому доповненні до статті сказано, що священнослужителі, релігійні проповідники, наставники, інші представники зарубіжних релігійних організацій, які є іноземними громадянами і тимчасово знаходяться в Україні, можуть займатися проповіданням релігійних віровчень, виконанням релігійних обрядів або іншою релігійною діяльністю лише в тих релігійних організаціях, за запрошенням яких вони прибули і за офіційним узгодженням із державним органом, який здійснює реєстрацію статуту відповідної релігійної організації.

Свого часу це доповнення до Закону критикувалося світовою громадськістю як протиправне, недемократичне. Певно тому до цього часу воно так і не було задіяне в контекст державно-конфесійних відносин.

Стаття 24 українського Закону про свободу совісті насамперед суперечить статті 19 Загальної декларації прав людини, прийнятої Генеральною Асамблеєю ООН 10 грудня 1948 року і підписаною (а відтак прийнятою до виконання) Україною. Ця стаття гарантує кожному громадянину право на вільне вираження своїх переконань. «Це право включає свободу бесперешкодно дотримуватися своїх переконань і свободу шукати, одержувати і **поширювати інформацію та ідеї будь-якими засобами і незалежно від державних кордонів**».

Ратифікований Україною 19 жовтня 1973 року «Міжнародний пакт про громадянські і політичні права», прийнятий Генеральною Асамблеєю ООН 16.12.1966 року, в статті 19 (п.2) також заявляє, що «кожна людина має право на вільне висловлення своєї думки; це право включає свободу шукати, одержувати і поширювати будь-яку інформацію та ідеї, незалежно від державних кордонів, усно, письмово або за допомогою друку або художніх форм вираження, а чи ж іншими **способами на свій вибір**». В пункті 3 цієї ж статті названого документу ООН говориться про певні обмеження названої в п.2 діяльності, але тут же мотивація їх чітко визначається: «з метою охорони державної безпеки, громадського порядку, здоров'я або моральності населення». В «Загальному коментарі ООН Комітету з прав людини Міжнародного пакту про громадянські і політичні права» (№22 від 20 липня 1993 року) зокрема сказано, що названий Пакт не обмежується тільки традиційними релігіями або релігіями і переконаннями, що мають інституцізовані ознаки і практики, що є аналогічні традиційним релігіям. Тому Комітет з тривогою відзначає тенденцію до дискримінації деяких релігій або переконань на різних підставах, зокрема на підставі того, що вони недавно засновані або ж стосуються релігійних меншин, що може викликати вороже ставлення з боку домінуючої релігійної спільноти».

Таким чином, стаття 24 українського Закону ігнорує названі вище документи ООН, підписані Україною. А між тим вони мають в її правовому полі домінуюче значення. Це виражається в наступному:

А) документи гарантують **кожному громадянину** (а не тільки громадянину своєї країни, як Закон України) право поширювати повсюди свої погляди. До речі, і стаття 24 Конституції України гарантує **кожному** (тут не сказано «громадянину України») «право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань»;

Б) фактор державних кордонів при поширенні будь-якої інформації, поглядів, а відтак і релігійних переконань, не може служити якоюсь перепорою в цьому;

В) форма поширення переконань документом ООН чітко не визначена (сказано: «способом за своїм вибором», «будь-якими засобами»);

Г) діяльність місіонера не може бути забороненою, оскільки вона не підпадає під фактори можливого обмеження її – охорона державної безпеки, громадського порядку, здоров'я і норм здорової моралі;

Д) право на свободу релігійної діяльності документи ООН не обмежують лише т. зв. традиційними конфесіями.

Стаття 24 Закону України про свободу совісті суперечить статті 35 Конституції України, яка наголошує, що «**кожний** (не сказано, що громадянин України) має право на свободу світогляду та віросповідання. Це право включає свободу сповідувати будь-яку релігію або не сповідувати ніяку, бесперешкодно відправляти особисто або колективно релігійні культу та ритуальні обряди, **вести релігійну діяльність**» (в тексті окремі слова підкреслені нами).

Стаття 24 Закону України чітко не визначає, яка релігійна організація (громада, управління, центр та ін.) має право запрошувати зарубіжних місіонерів. Відтак якщо їх

запросить якась місцева релігійна громада, то він може вільно діяти в межах її території (в статті не сказано, що лише в її молитовному будинку). Стаття не забороняє місіонерську діяльність послідовників релігійної течії з інших регіонів України (скажімо донетчани своїх місіонерів направляють до Одещини) .

Ще одне. Місії мають схвалені певним державним органом статут (або положення) про свій статус і форми дозволеної ним діяльності. Скоріше там сказано і про свободу місіонерської роботи. А це – документ, який дає право на свободу пропаганди релігійних ідей певної конфесії.

Досвід України свідчить про те, що традиційні церкви із-за невміння і бажання вести євангелізаційну роботу поза огорожею своїх храмів спонукають державу обмежувати місіонерську і благодійницьку діяльність інших конфесій в своїх сподіваннях на збереження в такий спосіб своїх прихожан. Їх адепти у Верховній Раді й пропихують в діюче законодавство доповнення, які суперечать міжнародним правовим нормам.

Та й не тільки правовим, а й біблійним положенням, що обґрунтовують місіонерську діяльність християн, її необхідність. Ісус Христос промовляв до своїх учнів: «Дана мені вся влада на небі і на землі. Отож, ідіть і навчіть усі народи, хрестячи їх в ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа, навчаючи їх зберігати все, що я заповів вам. І ось я з вами по всі дні аж до кінця віку». (Мт 28: 18-20). Першими, кого послав Ісус до всіх народів, були його апостоли. Уявімо, що вони прийшли б із Словом Божим у нинішню Україну. Насамперед влада почала б з'ясовувати, а яка християнська громада його запросила. Зрештою, якби виявила таку, то обмежила б навчальну діяльність апостолів чотирма стінами молитовного дому громади, а якщо раптом такого не знайшла (бо ж багато різноконфесійних християнських громад у нас не мають їх), то відправила б апостолів туди, звідки приїхали. Але, як це було застережено вище, статті Закону про місіонерство утримують можливість їх читання й по-іншому. Враховуючи невідповідність статті 24 міжнародним правовим документам з питань свободи совісті, в проекті нового Закону, підготовленому комісією Міністерства юстиції України, статті такого змісту немає.

*Керівник Відділення релігієзнавства ІФ НАН України
проф. Анатолій КОЛОДНИЙ*

ЗАЯВЛЕНИЕ О НАРУШЕНИИ ЗАКОНОВ, ПРАВ И ЗАКОННЫХ ИНТЕРЕСОВ ГРАЖДАН УКРАИНЫ РОДИТЕЛЕЙ УЧЕНИКОВ ООСШ №25 Г.КИЕВА

Сообщаем, что на протяжении 2011-2014 учебных годов в нашей школе при поддержке директора школы Королева Ю.В. действовала общественная организация «Украина православная», по инициативе которой в школе был создан духовно-просветительский Центр Православной культуры имени Святой Равноапостольной княгини Ольги, 2-а класс фактически был преобразован в религиозный, с углубленным изучением православных обрядов и таинств в ущерб общеобразовательному учебному процессу. Все это делалось под предлогом внедрения учебной программы по системе Ушинского, которая, однако, не была адаптирована к современным требованиям.